

# Fokus Segregation: Planen för framtiden

PLAN FÖR TAMAMS FORTSATTA ARBETE SAMT NÖDVÄNDIGA ÅTGÄRDER  
FÖR ATT MINSKA OCH MOTVERKA SEGREGATION BLAND UNGA I  
MINDRE ORTER.



# Planen för framtiden

Fokus Segregation	2
Sammanfattning av Fokus Segregation	4
1. Ungas behov och nödvändiga åtgärder	9
1.1 Genomförande och mål	9
1.2 Behoven berör varandra och hänger samman	10
1.3 Nödvändiga åtgärder	11
2. Tamams plan för fortsatt arbete	19
3. Handlingsplan	21
3.1 Skapa och utveckla behovsstyrd och ungdomsledd verksamhet (Genarp, Veberöd och Dalby)	22
3.2 Arbeta för att inkludera fler unga i vår befintliga verksamhet (Tranås och Nationellt)	23
3.3 Öka ungas inkludering genom Tamams verksamheter	25
3.4 Ökad kunskapsspridning om inkludering och inkluderingsarbete (Nationellt)	27
3.5 Ökad kunskapsspridning om inkludering och inkludering i praktiken (Lokalt)	28
3.6 Påverka ansvariga aktörer att vidta åtgärder mot segregation (Lokalt och Nationellt)	30
4. Uppföljning av arbetet	31

# Fokus Segregation

Projektet har genomförts med finansiering av Delegationen mot Segregation (Delmos). Delmos är en svensk myndighet som inrättades 1 januari 2018 och har i uppdrag att "bidra till att minska och motverka segregation i samhället och förbättra situationen i socioekonomiskt utsatta områden"<sup>1</sup>. Under 2018 utlyste myndigheten statsbidrag till ideella föreningar och stiftelser för att minska och motverka segregation. Detta projekt är därmed en del i arbetet att minska och motverka segregation.

Projektet fokuserar på unga som bor i mindre städer/orter. Detta då Tamam utgick från följande problemformuleringar och utgångspunkter:

- att det är det svårare för barn och unga som bor i mindre städer/orter att hitta aktiviteter eller sociala sammanhang på sin ort.
- att det i större städer ofta finns ett mer aktivt arbete för mottagning av nyanlända och integration mellan etablerade och nyanlända grupper.
- att ungas självständiga organisering ofta har sämre förutsättningar i mindre orter, dels då färre ungdomsorganisationer finns i mindre orter.
- att Tamam sett en ökad efterfrågan från nyanlända barn och unga utanför storstäder och att Tamam haft svårt att möta detta behov utifrån nuvarande förutsättningar.

Idag finns två av Tamams totalt sju lokalföreningar i mindre städer: Tranås och Mariestad. Då ansökan för projektet gjordes fanns Tamam bara i Tranås. Därför valdes Tranås ut som fokus för projektet. Detta för att kunna utveckla redan befintlig verksamhet utifrån den kunskap och de resultat som projektet förde med sig. Tamam har likaså en lokalförening i Lund. Denna lokalförening är Tamams första och har nu funnits i 10 år. Lunds kommun har beslutat att bygga bostäder i de östra kommundelarna Dalby, Genarp och Veberöd för nyanlända familjer. Varken Tamam eller liknande aktörer någon verksamhet i Lunds östra kommundelar idag, och kommunen har tidigare inte arbetat aktivt mot segregation i dessa områden. Därför riktades Tamams fokus in på dessa orter, för att genom projektet kunna få en aktuell och lokalt förankrad bild av ungas behov i orterna samt en ökad kunskap för hur Tamam kan arbeta för att bidra till en ökad jämlikhet bland unga i orterna. Att Tamam redan finns lokalt förankrade i Tranås och Lund gynnar projektet och medför att Tamam redan har goda förutsättningar att möta det behov som uttrycks genom projektet.

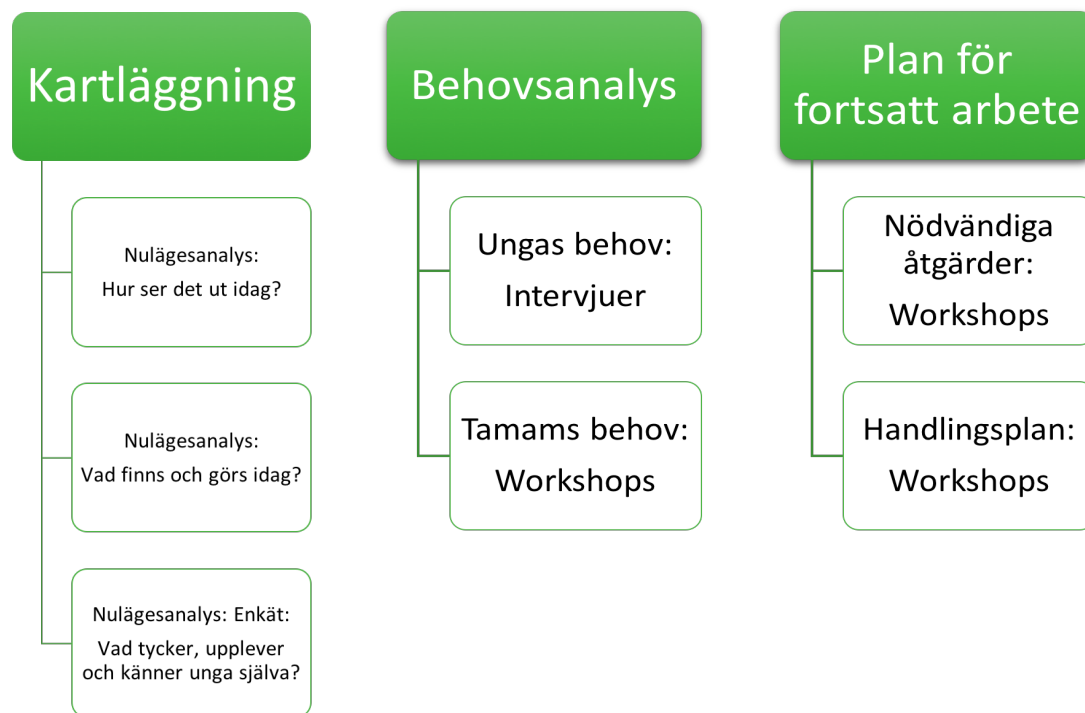
**Syftet** med projektet var att utreda hur ungas delaktighet och inflytande ser ut i de aktuella mindre orterna för att kunna utarbeta en kunskapsbaserad och lokalt förankrad plan för Tamams framtida arbete för att i förlängningen kunna arbeta för att stärka ungas delaktighet och inflytande och bryta segregation utanför storstäderna. Projektet **syftade även** till att bli en del av Tamams nationella utvecklingsarbete kopplat till att stärka ungas delaktighet, inflytande och sociala sammanhållning i mindre orter.

**Projektets tre delar:** Den första delen av projektet består av en kartläggning och nulägesanalys. Den andra delen består av en behovsanalys, både av ungas behov samt av Tamams behov, det vill säga de förutsättningar som krävs för att Tamam ska kunna

---

<sup>1</sup> [Delegationen mot Segregation](#)

möta det behov som unga uttrycker, möter och ser. Den sista delen av projektet består av en plan för framtida arbete. I denna del finns även en handlingsplan för hur Tamam avser att arbeta framöver för att minska och motverka segregationen bland unga. Varje del av projektet återges i varsin rapport. Figuren nedan ger en överblick över projektets tre delar och dess beståndsdelar:



Kartläggningen tillsammans med en behovsanalys och plan för fortsatt arbete skapar förutsättningarna för Tamam att arbeta på ett kunskapsbaserat och samtidigt innovativt sätt för att skapa bättre villkor för unga i mindre orter. I nästa steg vill Tamam både utveckla och driva verksamhet som kan bidra till mer jämlika levnadsvillkor och utveckla metoder för hur ideell sektor tillsammans med andra aktörer kan arbeta för att stärka ungas delaktighet och inflytande i mindre orter. Projektets tre delar presenteras och diskuteras i tre olika rapporter. Denna rapport utgör projektets sista del: Plan för fortsatt arbete.

# Sammanfattning av Fokus Segregation

**Kartläggningen, projektets första del, består av tre olika nulägesanalyser.** Dessa syftar till att ge en aktuell och verklighetsförankrad bild av hur situationen för unga ser ut i Tranås, Dalby, Veberöd och Genarp.

**Den första nulägesanalysen** lyfter fram den kunskap och information som finns idag, nationellt och lokalt, liksom en förståelse för Tranås och Lunds kommuner. Sammanfattningsvis ger den första nulägesanalysen en bild av att det finns ett behov av att stärkas ungas levnadsvillkor, delaktighet och organisering på landsbygden, och att behovet är särskilt stort hos nyanlända, utrikesfödda och tjejer.

Att ungas möjligheter till delaktighet och inflytande i betydande utsträckning är bristfälliga idag framgår tydligt. Nulägesanalysen av Tranås kommun och Lunds kommun visar att ungas villkor skiljer sig mellan olika grupper av unga, framför allt beroende av kön och bakgrund. Nyanlända unga är en grupp unga vars villkor i högre utsträckning är sämre än för unga som levt hela sina liv i Sverige.

**Av den andra nulägesanalysen** framgår vad som görs inom kommunerna idag, vilken verksamhet och vilka aktörer som arbetar för inkludering och integration, liksom för ungas delaktighet. Analysen av Tranås kommun visar att det inom kommunen finns utrymme för barn och unga att ta del av föreningslivet, liksom att engagera och aktivera sig i olika verksamheter. Föreningslivets största utbud är dock inriktat mot sport, vilket medför att andra typer av föreningar och aktiviteter finns i mer begränsad utsträckning. Möjligheterna för ungas självständiga organisering, genom ungdomsorganisationer, är begränsad. Analysen av Lunds kommun visar att det bedrivs arbete som syftar till ökad inkludering och integration, både riktat mot barn, unga och vuxna inom kommunen. Arbetet i kommunen driver i de Östra kommundelarna för ungas inkludering och delaktighet sträcker sig inte utanför fritidsgårdarnas samt skolornas arbete. Av föreningarna som arbetar med verksamhet utöver mer utpräglad sportverksamhet finns dessa till största del i Lunds stad. I de Östra kommundelarna är idrottsföreningarna överrepresenterade. Lokalt i Dalby, Genarp och Veberöd arbetar invånarna för en ökad inkludering och integration, framförallt i anslutning till inflyttning i de planerade modulbostäderna. Inga föreningar eller organisationer i Dalby, Genarp eller Veberöd arbetar för ungas självständiga organisering eller är ungdomsorganisationer där unga själva kan leda och styra arbetet. Detta möjliggörs, i dagsläget, enbart genom fritidsgårdarnas verksamhet (och kommunens bidrag).

**Den tredje, och viktigaste nulägesanalysen,** synliggör vilka behov unga själva ser. Genom enkäter har unga själva uttryckt sina upplevelser och sin syn på sin situation. Utifrån dessa resultat ges en bra bild av vilka behov unga ser i de respektive kommunerna de bor inom.

**Resultaten visar** till stor del att många unga trivs bra med sin fritid, skolan och socialt. Tamam ser dock flera problem utifrån vad resultatet visar. Ett sådant problem är att ungas levnadsvillkor och situation skiljer sig mellan olika grupper av unga. Nyanlända upplever generellt större svårigheter än etablerade unga. En stor del unga upplever relativt goda levnadsvillkor och upplever i stor utsträckning trivsel med flera områden i

sitt liv, men en betydande del unga ser annorlunda på sin situation. Resultatet visar därmed att unga i alla aktuella områden har behov som bör tillgodoses för att uppnå en större delaktighet och inkludering, samt för att kunna åtnjuta bättre levnadsvillkor. Resultatet visar även att en segregation inom områdena förekommer, både sett utifrån kön och tid i Sverige.

Alla resultat är viktiga och ger tillsammans en god förståelse för ungas levnadsvillkor.

#### **Några resultat har Tamam lagt extra vikt vid:**

- Unga trivs i väldigt hög utsträckning bra med sin fritid, men en relativt stor andel unga upplever att det finns lite att göra på fritiden. Tjejer och nyanlända unga upplever sin fritid som mest otillfredsställande.
- Den främsta anledningen till att unga inte är med i någon förening är att det inte finns någon förening för deras intresse. Detta visar att föreningslivet är för begränsat, alternativt att det inte svarar mot den blandning av intressen som finns bland unga.
- Olika grupper av unga upplever skilda förutsättningar. Kön och hur länge en bott i Sverige påverkar ungas tillvaro och levnadsvillkor.
- Nyanlända unga upplever i störst utsträckning att det sociala livet är svårt eller problematiskt.
- Unga ser främst anledningarna "det är kul" och "att umgås med vänner" till att vara med i någon förening. Då en stor andel unga inte är med i någon förening, ev. pga otillräcklig variation eller otillgänglighet, går unga också miste om den sociala inkludering och den sociala mötesplats föreningslivet kan bidra till och ge.
- Alla unga inte känner att de kan påverka sitt eget liv, sin tid, eller påverka runt omkring sig i någon större utsträckning. Alla unga upplever inte heller att de kan vara sig själva där de bor.
- Det främsta hindret unga ser till att kunna påverka är att inte veta hur.
- En stor andel unga vet inte eller kan inte få hjälp med skolan och läxor.
- En stor andel unga oroar sig i stor utsträckning, över frågor som är både stora och tunga, och alla unga upplever inte att de har någon de kan få stöd eller hjälp av med problem i sitt liv.
- Resultatet stämmer till stor del väl överens med den bild MUCF:s rapport om ungas sociala inkludering ger, liksom stämmer väl överens med den kunskap som nulägesanalysen frambringat.

**Behovsanalysen, projektets andra del, visar att ungas behov i de orter vi undersökt är stora och kräver åtgärder.** Att alla aktörer som arbetar för och med unga behöver prioritera de behov unga uttryckt är högst aktuellt. Likaså visar behovsanalysen att Tamams arbete för ungas delaktighet och inkludering verkligen kan vara en viktig del i arbetet att minska och motverka segregationen som unga drabbas av.

#### **Fyra behovsområden synliggjordes genom analysen:**

Det första (1) behovsområdet berör **aktiviteter och mötesplatser**. Behovet av ett större och mer varierat utbud av aktiviteter och verksamheter lokalt är stort. Strax över hälften av alla svaranden uppger att de inte är med i någon förening. Den största anledningen till att unga inte är med i någon förening beror på att det inte finns någon för

deras intresse. I Tranås är nyanlända unga och killar i lägst utsträckning aktiva i föreningslivet, medan i Lunds östra kommundelar är nyanlända unga och tjejer i lägst utsträckning aktiva. I Lunds östra kommundelar är också en högre andel tjejer än killar med i någon förening utanför orten de bor i. Detsamma gäller nyanlända unga. Killar och etablerade unga är i högre utsträckning än tjejer och nyanlända med i föreningar i orten de bor i. De lokala föreningarna i de tre orterna är sämre på att locka och nå tjejer och nyanlända.

Det andra (2) behovsområdet är behovet av ökad **social inkludering**. Med behovsområdet *social inkludering* syftar vi i denna undersökning på inkluderingen och exkludering i det sociala livet. Resultaten visar på att unga, beroende av kön och bakgrund, upplever olika villkor och möjligheter till inkludering i det sociala livet. Nyanlända unga upplever i högre utsträckning att de har lite kompisar, är ensamma samt har svårt att träffa nya vänner. Tjejer i Dalby, Genarp och Veberöd, respektive killar i Tranås, upplever samma svårigheter i högst utsträckning. I intervjuerna lyfter unga nyanlända i hög utsträckning svårigheter att lära känna och umgås med etablerade unga. De uttrycker ett stort behov av en större gemenskap och en önskan om att umgås med etablerade. Behovet av ökad inkludering och integration framkommer tydligt både av enkät- och intervjuresultaten. Rasism och främlingsfientlighet har både uttryckts som ett problem av unga och framkommit under undersökningen. I Tranås uttrycker nyanlända unga ett stort behov av bättre gemenskap och integration. Generellt upplever unga i viss utsträckning att det finns uppdelningar i hur unga umgås, exempelvis svarade 20 procent av killarna i Lunds östra kommundelar och 30 procent av killarna i Tranås att de inte umgås med någon kompis av ett annat kön. Siffran för tjejer var betydligt lägre. Uppdelningar av olika slag mellan unga lyfts även i intervjuerna där vissa ser det som något naturligt och andra som ett problem.

Behovsområde tre (3), **avstånd och närhet - inflytande och delaktighet**, ringar in behovet unga uttryckt knutet till var de bor, liksom till påverkan och inflytande i allmänhet. I enkätundersökningen svarade ca 80 procent av unga i Tranås att de trivdes bra eller ganska bra där de bor, motsvarande siffra för Lunds östra kommundelar var ca 90 procent. I intervjuerna lyfts många positiva aspekter av att bo där en bor. Samtidigt visar undersökningen tydligt att det finns en känsla av avstånd och exkludering hos unga i de aktuella områdena. Att vara bunden till orten en bor i exempelvis genom otillräckliga busskommunikationer uttrycks av många unga som ett problem. Unga uttrycker att de känner en begränsad möjlighet att påverka vad de gör och var de är. Det största hindret unga ser för att kunna påverka är att de inte vet hur. I Lunds östra kommundelar upplever killar att de i minst utsträckning kan bestämma över sin tid och sitt liv, i Tranås upplever istället tjejer det i mindre utsträckning. I Lunds östra kommundelar uppger tjejer och etablerade unga att de i mindre utsträckning kan påverka där de bor respektive Tranås där killar och nyanlända unga upplever detsamma. I orterna i Lunds kommun upplever tjejer, etablerade unga och unga med båda sina föräldrar födda i ett annat land än Sverige att de trivs dåligt där de bor. I Tranås trivs istället killar och nyanlända sämst. Att inte känna att en har möjlighet att påverka sitt liv, eller sin omgivning, får än större konsekvenser när en också uppfattar sin omgivning som bristfällig eller otillräcklig. Känslan av att vara delaktig minskar därmed både utifrån möjligheterna till påverkan, men även utifrån möjligheterna till exempelvis en aktiv och meningsfull fritid, eller möjligheten att delta i sociala sammanhang och träffa vänner.

Det sista behovsområdet (4) fokuserar på ungas behov av **stöd och läxhjälp**. Cirka en fjärdedel av alla unga i Tranås, respektive cirka en femtedel av alla unga i Lunds östra kommundelar, uppger att de antingen inte vet om de kan eller inte kan få hjälp med skolan och läxor. I undersökningen uppger cirka en femtedel av nyanlända unga att de inte har någon person att vända sig till för att få stöd när de behöver. Grupperingar, ensamhet, brist på vänner, stress och oro, samt att inte förstå är anledningar som framkommer av resultatet till att vissa unga inte trivs speciellt bra i skolan. Ur resultatet framkommer också att unga i betydande utsträckning oroar sig för flera olika ämnen exempelvis framtiden, gymnasiet, framtida studier, jobb, kärleksliv, sin eller vänners asylprocess, klimatet och döden.

**Planen för framtiden, projektets tredje del, fokuserar på de åtgärder som är högst nödvändiga för att möta ungas behov.** Tamam lyfter utöver de nödvändiga åtgärderna även förslag på åtgärder som andra aktörer behöver ta. Vidare har en plan för Tamams fortsatta arbete formulerats i en handlingsplan.

**Handlingsplanen fokuserar på följande sex övergripande åtgärder som Tamam avser att arbeta vidare med framöver:**

1. Skapa och utveckla behovsstyrd ungdomsledd verksamhet (Genarp, Veberöd och Dalby)
2. Arbeta för att inkludera fler unga i vår befintliga verksamhet (Tranås och nationellt)
3. Öka ungas inkludering genom Tamams verksamheter
4. Ökad kunskapsspridning om inkludering och inkluderingsarbete (Nationellt)
5. Ökad kunskapsspridning om inkludering och inkludering i praktiken (Lokalt)
6. Påverka ansvariga aktörer att vidta åtgärder mot segregation (Lokalt och Nationellt)

**För det första behovsområdet,** Aktiviteter och mötesplatser, ser Tamam följande nödvändiga åtgärder: Det lokala föreningslivet ta ett större inkluderingsansvar. Det behöver möta det behov som unga uttryckt; tillgänglighet, variation, och större utbud. Att föreningslivet generellt i Sverige är starkt utanför större städer är en god förutsättning för att kunna uppnå en större inkludering för unga. Att de aktuella områdena för projektet har många aktiva föreningar är en tillgång. Utifrån dessa grunder bör därmed föreningarna som finns i dagsläget ses som en styrka för de aktuella orterna. Projektet visar dock att de lokala föreningarna kan göra mer och bättre. För att kunna uppnå en större inkludering av unga behövs också en samverkan mellan lokala föreningar. Vidare behöver fritidsgårdarna lokalt ta till sig av projektets resultat och fundera över hur de kan arbeta för att skapa en större inkludering och delaktighet för unga i det aktuella området.

**För det andra behovsområdet,** Social inkludering, ser Tamam följande nödvändiga åtgärder: Då unga upplever olika förutsättningar och möjligheter att delta i det sociala livet där de bor är en större gemenskap mellan unga, liksom en mer inkluderande tillvaro eftersträvävärt. Alla aktörer som arbetar för och med unga lokalt har ett stort ansvar att bidra till en större social inkludering för alla unga. Skolan har ett särskilt ansvar, men fritidsgårdarna, lokala föreningar, och andra aktörer behöver likaså vidta åtgärder för att främja ungas sociala inkludering. Kunskapsnivån om hur arbete med



inkludering, tillgänglighet, antirasism och normkritik kan föras behöver öka bland samtliga aktörer. Alla aktörer behöver se sin roll och sitt ansvar. I detta ansvar ingår att utveckla sin egen verksamhet för att möta ungas behov. Likaså ingår att inkludera unga i arbetet.

**För det tredje behovsområdet**, Avstånd och närhet - Inflytande och delaktighet, ser Tamam följande nödvändiga åtgärder: då undersökningen visar på en stor problematik för ungas delaktighet och inkludering knutet till vilka förutsättningar som finns i dagsläget för unga att påverka sin situation, sitt lokalsamhälle och samhället i stort krävs krafttag, framförallt från kommunerna och skolorna. Åtgärder för att tillgängliggöra och möjliggöra för unga att göra sina röster hörda och ha inflytande över utveckling, beslut och förändringsarbete är av stor vikt. Att unga upplever en exkludering utifrån var de bor är också högst aktuellt att bemöta, både utifrån vilket utrymme unga har att vara delaktiga inom orten (ex. genom åtgärder från föreningslivet, fritidsgårdar, kommunala instanser och skolor), men även att kommunerna inkluderar unga i orterna i kommunen som helhet i betydligt högre utsträckning framöver.

**För det fjärde behovsområdet**, Stöd och läxhjälp, ser Tamam följande nödvändiga åtgärder: det är av största vikt att ungas behov av läxhjälp möts av skolorna. Likaså att ungas behov av stöd möts av alla de aktörer som arbetar för och med unga. Ungas behov av stöd och utrymme och möjlighet att bli lyssnade på, bli tagna på allvar och framföra sina röster.

Internt pågår arbetet med att förankra projektets resultat och slutsatser för fullt. Resultaten och slutsatserna har likaså spridits till de aktörer som varit involverade, på ett eller annat sätt, under projektets gång. Det fortsatta arbetet med att sprida projektets resultat och slutsatser fortsätter, liksom arbetet med att hitta finansiering för att genomdriva stora delar av handlingsplanen. **Tamam ser stora möjligheter att arbeta för att bidra till arbetet mot segregation och ser fram emot att möta de behov som framkommit i denna undersökning, och sprida undersökningens resultat och slutsatser.**

# 1. Ungas behov och nödvändiga åtgärder

Kartläggningen tillsammans med behovsanalysen ger en välgrundad och aktuell verklighetsbild av hur ungas levnadsvillkor ser ut idag i Tranås, Dalby, Genarp och Veberöd. Utifrån enkät- och intervjustvaren ges en generell bild av vilka behov unga ser, möter och upplever, samt vilka lösningar unga själva vill se. Dessa behov utgör grunden för Tamams framtida arbete. Dessa behov bör även vara grunden för det framtida arbetet för fler och andra aktörer som arbetar med eller för unga i de aktuella områdena och inom de två aktuella kommunerna; Tranås kommun och Lunds kommun.

I detta avsnitt diskuteras vilka åtgärder Tamam ser som högst nödvändiga för att ungas levnadsvillkor ska förbättras och att unga därmed ska ha större möjligheter till delaktighet och inflytande. Åtgärderna diskuteras utifrån de fyra behovsområden som behovsanalysen synliggjort:

1. Aktiviteter och mötesplatser
2. Social inkludering
3. Avstånd och närhet, påverkan och inflytande
4. Stöd och läxhjälp

Sammantaget lyfter flertalet åtgärder behovet av att fler aktörer, både inom offentlig och civil sektor, tar ett större inkluderingsansvar. Ungas behov, villkor och möjligheter till inflytande och delaktighet bör vara en högt prioriterad fråga för flertalet aktörer framöver. Att vidta betydelsefulla och kraftfulla åtgärder är högst nödvändigt och skyndsamt. Detta för att, på riktigt, skapa förutsättningar för jämlika villkor och lika möjligheter för alla unga, oavsett vem de är eller var de bor.

## 1.1 Genomförande och mål

Hur segregationen påverkar unga i Tranås, Genarp, Veberöd och Dalby har undersökts i projektets kartläggning och behovsanalys. Undersökningen har varit betydelsefull och av stor vikt för att förstå hur Tamam skulle kunna vara en positiv kraft i dessa orter. Projektet syftade till att utarbeta en kunskapsbaserad och lokalt förankrad plan för Tamams framtida arbete för att i förlängningen kunna arbeta för att stärka ungas delaktighet och inflytande samt bryta segregationen mellan större och mindre orter. Denna del av projektet, Planen för framtiden, besvarar därmed projektets tredje frågeställning: *Hur kan Tamam verka för att göra skillnad mot segregationens effekter i samhället?* Planen för framtiden uppfyller därmed projektets övergripande mål:

- att undersökningen ska användas för att skapa goda verksamheter och metoder som bidrar till att förbättra levnadsvillkoren med fokus på ungas delaktighet, inflytande och handlingsutrymme för unga i dessa orter och bidra till ökad jämlikhet.
- att komma fram till hur Tamam kan verka för att göra skillnad mot segregationen effekter i samhället.

Kartläggningen tillsammans med en behovsanalys och plan för fortsatt arbete skapar förutsättningarna för Tamam att arbeta på ett kunskapsbaserat och samtidigt innovativt sätt för att skapa bättre villkor för unga i mindre orter. I nästa steg vill Tamam både

utveckla och driva verksamhet som kan bidra till mer jämlika levnadsvillkor och utveckla metoder för hur ideell sektor tillsammans med andra aktörer kan arbeta för att stärka ungas delaktighet och inflytande i mindre orter.

Planen för framtiden togs fram genom workshops med Tamams nationella styrelse och Tamams tjänstemannaorganisation. Målet var att genomföra *en workshop med Tamams nationella styrelse och en workshop med Tamams tjänstemannaorganisation för att formulera planen för framtiden*. Dessa två workshops, samt de workshops som genomfördes i Behovsanalysen, med Tamams lokalförenings-styrelser i Lund och Tranås, Tamams nationella styrelse och Tamams tjänstemannaorganisation, har utgjort grunden för Planen för framtiden.

## 1.2 Behoven berör varandra och hänger samman

För att ungas inkludering och delaktighet ska ges prioritet och fokus behöver fler aktörer förstå hur situationen för unga ser ut, vilka behov unga ser och uttrycker, liksom vikten av att ungas delaktighet och inkludering tas på allvar och på riktigt arbetas för. Det är helt nödvändigt och högst aktuellt att alla aktörer som arbetar för och med unga tar segregationens konsekvenser på allvar. Det krävs även att alla tar ansvar och gör insatser för att motverka segregation. Undersökningens resultat och slutsatser behöver därmed nå alla de aktörer som på ett eller annat sätt arbetar för eller med unga, så att fler aktörer förstår hur stort behovet faktiskt är och därmed vikten av att åtgärder vidtas. De aktörer Tamam, först och främst, ser som ansvariga är: kommunerna, fritidsgårdarna och skolorna.

Förändringsarbetet kan först ske då kunskapen om undersökningens resultat nått de ansvariga aktörerna. Att Tamam bidrar till att höja kunskapsnivån är därmed högst aktuellt för att, därigenom, kunna bidra till att skapa förbättrade livsvillkor för unga i Tranås, Dalby, Genarp och Veberöd. Kunskapsspridning liksom påverkansarbete behöver därför utgöra en del av Tamams fortsatta arbete för att minska och motverka segregation bland unga. Inte minst då unga delat med sig av sina erfarenheter och upplevelser i hopp och tro om att deras röster är viktiga. Något som Tamam utan tvekan tycker. Att fler aktörer tar del vad unga delat med sig av är därmed inte bara en skyldighet för Tamam att möjliggöra, utan borde också vara en självklarhet för andra aktörer som håller med om att ungas röst är av allra största vikt. Hur Tamam kommer att arbeta framöver med kunskapsspridning och påverkan beskrivs i handlingsplanen, där konkreta målsättningar för arbetet tagits fram.

Ungas behov sträcker sig utanför enskilda aktörers område, och kräver strukturella förändringar och åtgärder. Tamam kan inte ensam ta ansvar eller lösa den problematik som framgår av projektet. Likaså finns inte heller resurser eller möjlighet till påverkansarbete på samma villkor i en mindre organisationer. Det krävs att fler andra aktörer arbetar för att göra ungas situation bättre och mer jämlik. Det är av stor vikt att ungas situation ges prioritet och fokus i samhället i stort, på alla nivåer och av alla aktörer som arbetar för och med unga. Aktörer med större resurser bör också ta ett större ansvar. Att alla aktörer behöver samverka och arbeta tillsammans är likaså en nödvändig förutsättning för att kunna skapa goda förutsättningar och möjligheter för alla unga. Vi behöver lära av varandra, stötta varandra, och tillsammans fylla de luckor som idag finns. Tamam fyller en viktig roll i detta arbete, dels som ungdomsorganisation,

men även utifrån det arbetssätt och de metoder Tamam använder och utvecklar. Tamam kan därmed bidra till att spela en viktig roll för unga i de aktuella orterna, det är därför av stor vikt att Tamam kan fortsätta arbetet lokalt och finnas på plats för att fortsätta arbeta tillsammans med och för unga.

För att Tamam ska kunna skapa bra och viktig verksamhet för att möta behovet behöver fler aktörer förstå betydelsen av den typ av arbete som Tamam gör. Men även förstå hur nödvändigt och viktigt det är att den typen av arbete förs. Detta rör aktörer såsom möjliga samarbetspartners och finansiärer, liksom andra aktörer vilka kan bidra till att skapa goda förutsättningar för ungas delaktighet och inkludering.

Tamam ser därför att det är av stor vikt att:

- kunskapsnivån om ungas situation, villkor och behov ökar
- att påverkansarbete bedrivs för att påverka fler aktörer att uppmärksamma och arbeta för ungas villkor, inkludering och delaktighet
- att alla aktörer som arbetar för och med unga vidtar nödvändiga åtgärder för att främja ungas möjligheter till delaktighet, inkludering och jämlika levnadsvillkor
- att Tamam fortsätter att arbeta för ungas delaktighet och inkludering genom att bedriva viktig och bra verksamhet

## 1.3 Nödvändiga åtgärder

Nedan diskuteras de nödvändiga åtgärder som Tamam ser behövs utifrån de behovsområden som projektet identifierat.

### **AKTIVITETER OCH MÖTESPLATSER**

Unga ser ett stort behov av fler aktiviteter att ta del, både i vardagen, på helger och under lov. Likaså ser unga ett stort behov av platser där de kan umgås med vänner. Dessa behov lyfter en problematik kopplad till ungas möjligheter till en aktiv och meningsfull fritid, liksom svårigheter att delta i sociala sammanhang.

Utifrån nulägesanalysen kan vi se att en stor del av de föreningar som finns i lokalområdet idag är idrottsföreningar, vilket unga själva också lyfter i intervjuerna (*samt framgår av enkätfrågan om vilken förening en är med i*). Utbudet och variationen av föreningar, samt deras verksamheter och aktiviteter behöver breddas. Likaså behöver tillgängligheten till föreningarna öka, vilket vi kan se utifrån undersökningen då en stor andel unga uppger att de *inte vet* någon förening de kan vara med i (Tranås 25% Genarp, Dalby, Veberöd 24,4%).

En viktig aktör för ungas fritid är fritidsgårdarna. Att det finns aktiva fritidsgårdar i alla de aktuella områdena är därmed väldigt positivt. Dock uppger enbart 0,9% av unga i Tranås att de går till fritidsgården på fritiden. Fritidsgården i Tranås behöver utveckla sin verksamhet så att fler unga vill vara en del av den, för att på så sätt ge möjlighet till en aktiv och meningsfull fritid. Detsamma gäller fritidsgårdarna i Dalby, Genarp och Veberöd, bland annat då många unga uttrycker ett behov av fler öppettider. Likaså kan fritidsgårdarna anses behöva bli mer inkluderande i meningen att en större variation av aktiviteter behövs utifrån hur ungas behov ser ut idag. Fritidsgården har en viktig roll lokalt och behöver ta ansvar för att alla unga i området känner sig inkluderade i dess verksamhet.

Genom att delta i föreningslivet, eller i fritidsgårdens verksamhet, ges samtidigt unga möjlighet att vara del i en social gemenskap. Då dessa olika aktörers verksamhet i viss utsträckning kan anses otillräcklig, utifrån ovan nämnda aspekter, blir konsekvensen att ungas sociala villkor också försämras.

I MUCF:s rapport<sup>2</sup> om ungas sociala inkludering framkom att unga känner sig mer hemma och som en del av den lokala orten eller det lokala bostadsområdet om de känner personer i sin omgivning. Att gå i skolan i orten en bor i kan möjliggöra detta, dock uppger många unga i undersökningen att de behöver pendla till skolan (att de antingen bor utanför orten där skolan finns, eller att de går i en skola utanför den egna orten) vilket kan påverka möjligheterna för unga att lära känna personer i sitt närområde. Detta medför också att unga i mindre utsträckning kan vara del av sitt lokalsamhälle, då de behöver ta sig därifrån för att få tillgång till den samhällsliga servicen (såsom ex. skola). MUCF:s rapport lyfter även att unga som inte har ett gymnasium där de bor upplever det vara problematiskt. Att ha möjligheten att vara del av den lokala gemenskapen påverkas likaså av vilket utbud av föreningar och andra aktiviteter som finns lokalt. En stor del unga uppger att de inte är med i någon förening alls (Tranås: 55,4% och Dalby, Genarp, Veberöd:56,9%) och i Lunds östra kommundelar är tjejer och nyanlända unga i högre utsträckning med i en förening *utanför* där de bor. Detta kan därmed få negativa konsekvenser för ungas möjligheter att känna sig hemma där de bor. Likaså kan det få negativa konsekvenser för ungas möjligheter till att vara del av en social gemenskap där de bor.

Inom Lunds kommun ser Tamam även ett behov av en ökad koordinering av civilsamhällets arbete för ökad inkludering och integration. Likaså behöver de Delmosprojekt som bedrivits inom kommunen, av Lunds kommun, Eos Cares, Individuell Människohjälp och Tamam, behöver följas upp, förankras och utvecklas vidare framöver. Lunds kommun har ett stort ansvar i att möta och uppmärksamma det behov som framkommit genom samtliga projekt.

**Sammanfattningsvis** behöver det lokala föreningslivet ta ett större inkluderingsansvar. Det behöver möta det behov som unga uttryckt; tillgänglighet, variation, och större utbud. Att föreningslivet generellt i Sverige är starkt utanför större städer är en god förutsättning för att kunna uppnå en större inkludering för unga. Att de aktuella områdena för projektet har många aktiva föreningar är en tillgång. Utifrån dessa grunder bör därmed föreningarna som finns i dagsläget ses som en styrka för de aktuella orterna. Projektet visar dock att de lokala föreningarna kan göra mer och bättre. För att kunna uppnå en större inkludering av unga behövs också en samverkan mellan lokala föreningar. Vidare behöver fritidsgårdarna lokalt ta till sig av projektets resultat och fundera över hur de kan arbeta för att skapa en större inkludering och delaktighet för unga i det aktuella området.

---

<sup>2</sup> Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, "[Fokus 18, Vilka ska med? Ungas sociala inkludering i Sverige](#)", Stockholm, december 2018

### **Följande åtgärder ser Tamam som högst nödvändiga:**

- fler aktiviteter
- fler fysiska mötesplatser
- att ungas behov och intressen tas med i kommunens planering av lokalsamhället, samt genom att satsa på att involvera fler aktörer (t ex näringslivet) för att möta ungas specifika önskemål och behov.
- skapa möjligheter för fritidsgårdarna att ha fler öppettider, däribland på helger.
- skapa möjligheter för fritidsgårdarna att nå och inkludera fler unga, samt att utvidga fritidsgårdarnas variation av aktiviteter.
- öka fritidsgårdarnas kompetens kring inkludering
- öka lokala föreningars kompetens kring inkludering
- gratis kollektivtrafik för unga
- särskilt satsa på aktiviteter som når tjejer och nyanlända

### **SOCIAL INKLUDERING**

Undersökningen visar att unga upplever olika möjligheter till ett rikt socialt liv. Nyanlända unga upplever i högre utsträckning att de känner sig ensamma, att de har få vänner och att det är svårt att träffa nya vänner. Resultaten visar även att etablerade och nyanlända unga umgås uppdelat. Likaså visar resultaten att tjejer i Dalby, Genarp och Veberöd upplever att det sociala livet är svårare. De känner sig mer ensamma, har mindre vänner och upplever att det är svårare att träffa nya vänner. I Tranås är det istället killar som upplever samma sociala svårigheter. En större andel tjejer i både Tranås och Lunds östra kommundelar umgås med någon kompis av motsatt kön än jämfört med killar. Nyanlända unga umgås i lägre utsträckning med någon kompis av motsatt kön än etablerade unga gör. Resultaten visar också att flera unga upplever ett starkt behov av en ökad gemenskap och inkludering. I Tranås uttrycker unga att skolan har ett specifikt och stort ansvar. Undersökningen har också visat att invandringskritiska åsikter finns inom områdena, framförallt inom orterna i Lunds kommun. Av resultatet framkommer därmed en problematik som rör ungas sociala inkludering i området de bor i. Flera olika aktörer har ett ansvar för att bemöta dessa uppdelningar.

Alla de aktörer som arbetar med och för unga i området har ett ansvar att skapa förutsättningar där unga kan känna sig inkluderade, men även förutsättningar för att skapa en god gemenskap mellan unga. Skolorna har i sammanhanget ett otroligt viktigt och stort ansvar. Skolan som obligatoriskt sammanhang har goda förutsättningar att skapa sådana förutsättningar, men det krävs ett aktivt arbete för ungas inkludering och delaktighet liksom för en förbättrad gemenskap. Unga delade med sig av flertalet idéer och förslag på lösningar vilka skolorna bör ta till sig. Likaså bör skolorna ta del av alla de resultat som framkommit för att få en aktuell bild av hur deras elever uppfattar sin situation och tillvaro inom skolans väggar.

Vänskap och att unga ska umgås över gränser är inget som går att tvinga fram. Istället behövs förutsättningar som kan möjliggöra vänskap och möten mellan alla unga, oavsett vem de är eller varifrån de kommer. För att skapa sådana förutsättningar krävs en medvetenhet om de processer som verkar exkluderande, samt de normer som påverkar ungas vardag. Ett aktivt arbete från skolorna är därmed ett måste för att, på riktigt, kunna skapa en fullt inkluderande skola.

Föreningslivet, fritidsgårdarna, och andra lokala aktörer har också en viktig roll i detta arbete. Kunskapsnivån bland samtliga aktörer behöver öka kring hur arbete med

inkludering, tillgänglighet och normkritik kan föras. Likaså behöver de nämnda aktörerna arbeta aktivt för att främja ungas sociala inkludering. Alla aktörer behöver se sin roll och sitt ansvar. I detta ansvar ingår att utveckla sin egen verksamhet för att möta ungas behov. Likaså ingår att inkludera unga i arbetet. För att kunna skapa verklig förändring behövs kunskapsutbyten, samverkan och ett aktivt gemensamt arbete.

Att arbeta med antirasism är ytterligare en viktig åtgärd som fler aktörer behöver vidta. Likaså att arbeta normkritiskt och inkluderande. I orterna i Lunds kommun är detta högst aktuellt och brådskande. Inte minst då fler unga med andra bakgrunder än svenska kommer att flytta in i områdena inom en snar framtid. Dessa unga behöver ges förutsättningar att bli en del av gemenskapen och inkluderas både inom skolan, fritiden, och generellt i samhället de bor i. Precis som alla de unga som redan idag bor i de aktuella områdena.

**Sammanfattningsvis** upplever unga olika förutsättningar och möjligheter att delta i det sociala livet där de bor. En större gemenskap mellan unga, liksom en mer inkluderande tillvaro är eftersträvansvärt. Alla aktörer som arbetar för och med unga lokalt har ett stort ansvar att bidra till en större social inkludering för alla unga. Skolan har ett särskilt ansvar, men fritidsgårdarna, lokala föreningar, och andra aktörer behöver likaså vidta åtgärder för att främja ungas sociala inkludering. Kunskapsnivån om hur arbete med inkludering, tillgänglighet, antirasism och normkritik kan föras behöver öka bland samtliga aktörer. Alla aktörer behöver se sin roll och sitt ansvar. I detta ansvar ingår att utveckla sin egen verksamhet för att möta ungas behov. Likaså ingår att inkludera unga i arbetet.

#### **Följande åtgärder ser Tamam som högst nödvändiga:**

- satsa på civilsamhället för att kunna starta verksamhet som främjar social inkludering (tex genom att ge bidrag/stöd till aktuella civilsamhällesaktörer)
- att skolorna tar ett större ansvar och arbetar aktivt för social inkludering
- ta vara på elevens förslag på hur arbete för ökad social inkludering kan föras. Detta bör göras av kommun och skola liksom av föreningar och andra aktörer.
- kunskapsspridning om undersökningens resultat till skolorna och kommunen
- stärka föreningslivet genom att ge bidrag för inkluderingsarbete och utveckling av verksamheter utifrån ungas behov.
- kommunen satsar på och prioriterar antirasistiskt arbete, exempelvis inom skolan och i samarbete med lokala föreningar och aktörer.
- öka kunskapen hos fritidsgårdarna och andra föreningar i frågor som rör inkludering, antirasism etc.

#### **AVSTÅND OCH NÄRHET - INFLYTANDE OCH DELAKTIGHET**

Detta behovsområde lyfter både behovet unga uttryckt knutet till var de bor, samt till påverkan och inflytande i allmänhet. Många unga ger uttryck för att uppleva en känsla av exkludering eller att känna sig bortprioriterad där de bor. Denna känsla uttrycks, till störst del, genom en önskan om att det skulle finnas mer där de bor. Ett större utbud av affärer, restauranger och aktiviteter är några exempel på önskemål som framkommit genom undersökningen. Otillräckliga busskommunikationer lyfts också av en stor del unga som ett problem. Dessa önskemål stämmer väl överens med vad nulägesanalysen lyfte. Unga i Lunds östra kommundelar lyfter i princip samma frågor som lyfts i de Fokusrapporter som tagits fram av Lunds kommun på vart och ett av de aktuella

områdena. Likaså speglar detta behovsområde vad MUCF:s rapport<sup>3</sup> om ungas sociala inkludering lyfter: att unga tvivlar på om de ses av andra som en del av en regional eller nationell gemenskap, vilket grundas i otillräcklig samhällsservice (som ex. kollektivtrafik) samt en brist på representation.

Många unga uppger också att de behöver pendla till skolan från var de bor och att detta medför konsekvenser som mindre möjlighet att delta i fritidsaktiviteter och sociala sammanhang (som ex. föreningsliv eller fritidsgårdens verksamhet).

Många unga lyfter också alla de positiva faktorer de ser med att bo i området de bor i, där en känsla av gemenskap och närhet framkommer som starka positiva kvalitéer. Denna aspekt är värd att lyfta i relation till MUCF:s rapport om ungas sociala inkludering, vilken synliggör att unga upplever negativa konsekvenser av att bo i en ort som anses sämre än andra orter samt av att ryktet om deras ort inte stämmer.

Nulägesanalysen synliggjorde även vilka offentliga instanser som finns representerade i Lunds östra kommundelar. Medborgarcentrumen och biblioteken i de tre aktuella orterna arbetar inte med någon verksamhet eller aktivitet som fokuserar på målgruppen 13-18 år. De offentliga instanser som unga i orterna i Lunds kommun har att ta del av, som är inriktade på deras åldersgrupp, är därmed enbart skolan och fritidsgården. Övriga instanser och aktörer finns i Lunds centrala delar.

Att unga upplever att de inte kan påverka där de bor i speciellt stor utsträckning förstärks genom känslan av avstånd. Exkluderingen slår därmed dubbelt. Att inte veta hur, är det främsta hindret unga ser till att kunna påverka.

Samtliga av dessa resultat och aspekter är av otroligt stor vikt för ungas inkludering och delaktighet. MUCF:s rapport om ungas sociala inkludering visar också på vikten av att unga kan vara delaktiga och forma de forum och aktiviteter de deltar i, för att känna en större trygghet. I MUCF:s rapport framkommer även att unga saknar forum inom vilka de kan diskutera politiska och samhällsliga frågor. Resultaten från denna undersökning visar att 23,4% unga i Tranås och 30,4% unga i Dalby/Genarp/Veberöd vill påverka mer än de gör idag. Att unga upplever att de vill påverka mer än de kan idag är högst problematiskt då det kan leda till negativa konsekvenser som ökad frustration och ökad exkludering. Att inte möjliggöra för unga att vara delaktiga och påverka, framför allt för de unga som känner att de vill, kan vara direkt förödande för att främja ungas samhällsengagemang och känsla av delaktighet i samhället, både lokalt och i stort.

En relativt stor andel unga uppger att de inte känner att de kan bestämma över sin tid och sitt liv i någon större utsträckning (Tranås 12,9%, Dalby/Genarp/Veberöd 15,3%). Även om andelen unga som upplever det motsatta är hög, vilket är positivt, är det problematiskt att så stor del unga inte känner detsamma. Denna aspekt är av otroligt stor vikt för ungas levnadsvillkor.

Många unga känner inte heller att de kan vara sig själva där de bor. Nyanlända unga, i både Lunds östra kommundelar och Tranås, upplever detta i högst utsträckning vilket

---

<sup>3</sup> MUCF, Fokus 18, 2018



kan förstås som en effekt av den bristande sociala inkludering som diskuterades ovan. Även för detta behovsområde behöver det vidtas åtgärder från alla inblandade aktörer inom en snar framtid.

Skolan har, återigen, ett stort ansvar. Unga personer spenderar en stor del av sitt liv och sin tid inom skolan och behöver därför bli inkluderade i hur skolan fungerar och arbetar. Detsamma gäller för kommunen i stort. Kommunen har enskilt det största ansvaret för att unga inom kommunens gränser kan och vet hur de kan göra för att påverka och ha inflytande. Det borde ligga i kommunens intresse att involvera och inkludera unga i både beslutsprocesser och utvecklingsarbete för att, på riktigt, kunna skapa goda förutsättningar för alla unga inom kommunen, samt för att utveckla kommunen i stort.

Att fritidsgårdarna redan idag arbetar för ungas självständiga organisering och delaktighet är otroligt positivt. Detta arbete behöver, utifrån vad resultaten visar, förbättras och utvidgas.

Föreningslivet är i stor utsträckning en möjlighet för unga att vara just delaktiga. Föreningslivet är en viktig resurs för ungas möjligheter att kunna påverka, liksom att ta del av alla de resurser civilsamhället kan ge. För att det ska kunna vara just en sådan resurs behöver föreningslivet vara tillgängligt för alla unga, och inkludera unga i betydligt högre utsträckning än vad som görs idag. Därmed behöver lokala föreningar och organisationer likaså vidta åtgärder för att utöka tillgängligheten och möjligheterna för unga att kunna inkluderas i alla delar av verksamheten. Föreningskunskapen bland unga behöver likaså öka.

Andra barn, unga och vuxna har också ett ansvar gentemot varandra. Överallt. Att främja inkludering och mångfald är viktigt för att skapa ett samhälle där alla har samma möjligheter och villkor, vilket alla lokala aktörer, nätverk och föreningar har ett särskilt ansvar att bidra till.

Hur unga trivs där de bor ger en generell uppfattning om ungas levnadsvillkor och deras situation. Undersökningen visar att nyanlända unga och killar trivs i lägst utsträckning i Tranås, och i Lunds östra kommundelar trivs tjejer, etablerade unga och unga med båda sina föräldrar födda i ett annat land än Sverige sämst. Detta kan tolkas som ytterligare ett resultat vilket stärker att unga, beroende på vem de är, har olika förutsättningar och möjligheter till inkludering och delaktighet där de bor. Det är, återigen, högst angeläget att den sociala inkludering för alla unga ökar och förbättras.

**Sammanfattningsvis** visar undersökningen på en stor problematik för ungas delaktighet och inkludering knutet till vilka förutsättningar som finns i dagsläget för unga att påverka sin situation, sitt lokalsamhälle och samhället i stort. Krafttag krävs därför, framförallt från kommunerna och skolorna, för att tillgängliggöra och möjliggöra för unga att göra sina röster hörda och ha inflytande över utveckling, beslut och förändringsarbete. Att unga upplever en exkludering utifrån var de bor är också högst aktuellt att bemöta, både utifrån vilket utrymme unga har att vara delaktiga inom orten (ex. genom åtgärder från föreningslivet, fritidsgårdar, kommunala instanser och skolor), men även att kommunerna inkluderar unga i orterna i kommunen som helhet i betydligt högre utsträckning framöver.

### **Följande åtgärder ser Tamam som högst nödvändiga:**

- fira och uppmärksamma att många unga trivs i orterna de bor i, samt ge unga utrymme och möjlighet att lyfta alla positiva aspekter de ser av sin tillvaro.
- gratis kollektivtrafik för alla unga och satsa på utökade kommunikationer.
- att ungas behov och intressen tas med i kommunens planering av lokalsamhället, samt genom att satsa på att involvera fler aktörer (t ex näringslivet) för att möta ungas specifika önskemål och behov.
- stärka representationen av unga från mindre orter (lokalt/regionalt/nationellt)
- att medborgarcenter arbetar mer för unga
- att de lokala biblioteken arbetar mer för unga
- kommunen, genom sin samhällsservice och lokala politiker, är mer tillgängliga och närvarande för unga, och ger unga återkoppling när åsikter framförts.
- uppmärksamma och utred vidare vilka faktorer som påverkar att unga inte känner att de kan bestämma över sin tid och inte vara sig själva där de bor och ta fram åtgärder.
- kommunens fritidsförvaltning prioriterar arbete med ungas egen organisering

### **STÖD OCH LÄXHJÄLP**

I Tranås uppger cirka en fjärdedel av alla unga att de antingen inte vet om de kan eller inte kan få hjälp med skolan och läxor. I Dalby, Genarp och Veberöd är det en femtedel. Detta utgör en stor grupp unga som inte har samma möjlighet att få stöd som andra unga. Nyanlända unga har i minst utsträckning möjlighet att få stöd och hjälp med skolan. En stor andel unga uppger också att de inte har någon person som kan hjälpa dem med andra problem i sina liv. Nyanlända unga är överrepresenterade även här.

Genom intervjuerna framkom ett tydligt resultat: många unga behöver ha någon att prata med och bli lyssnade på. Alla aktörer som arbetar med och för unga har ett ansvar i att se och lyssna på unga, att ta unga på allvar, och att verka för att unga ges det utrymme de behöver. Att unga upplever att de inte har någon de kan vända sig till är högst problematiskt, och speglar även ett samtalsklimat där psykisk ohälsa ges bristande utrymme eller anses vara tabu.

Att alla unga har samma möjligheter att klara av skolan är skolans ansvar. Läxhjälp är av stor vikt för många unga för att klara av, orka med och må bra i sitt skolarbete. (Ett tidigare projekt om läxhjälpen i Tranås visar även att läxhjälpen bidrog till integration på skolan.) Att civilsamhället och privatpersoner engagerar sig i frågan är positivt, det är dock viktigt att det inte sker en ansvarsförskjutning från skolan till civilsamhället. Civilsamhället kan, och bör enbart, bistå och vara en extra resurs. Skolan behöver därför vidta åtgärder för att garantera att alla unga har samma möjligheter till stöd och hjälp med sitt skolarbete. Kommunen behöver ge skolan de resurser som behövs. Kommunen bär ansvaret för ungas välmående och levnadsvillkor och behöver agera därefter.

I nulägesanalysen framkom även hur ungas levnadsvillkor är beroende av omgivande omständigheter, såsom ex. föräldrars utbildningsnivå, socioekonomiska förutsättningar samt boendesituation. För att minska den ojämlikhet som finns mellan olika grupper av unga behöver ungas behov av stöd och läxhjälp verkligen åtgärdas.

**Sammanfattningsvis** är det av största vikt att ungas behov av läxhjälp möts av skolorna. Likaså att ungas behov av stöd möts av alla de aktörer som arbetar för och

med unga. Unga behöver få utrymme och möjlighet att bli lyssnade på, bli tagna på allvar och framföra sina röster.

**Följande åtgärder ser Tamam som högst nödvändiga:**

- skolan tillhandahåller läxhjälp för att möta elevernas behov
- att skolan tar det yttersta ansvaret för läxor och stöd i skolan
- kommunen bör ge stöd till projekt och verksamhet som skapar forum där unga kan ta plats, bli lyssnade på och få stöd utifrån sina behov. Samt satsa på verksamhet som skapar relationer så att ingen unga person känner sig ensam eller saknar någon att anförtro sig till.
- en jämlik skola
- sprida resultatet av Tamams och andra undersökningar rörande segregation
- öka kunskapen om normkritik och antirasism i alla delar av samhället

## 2. Tamams plan för fortsatt arbete

Som ungdomsorganisation har Tamam en central och viktig roll. Tamam gör ungas röster hörda och stärker ungas delaktighet genom att unga får en plattform för att höja sin röst och driva sina idéer. Genom Tamam ges unga ett socialt sammanhang, möjligheter att påverka sin tid och sitt liv, möjlighet till aktiv fritid och förutsättningar att bli handlingskraftiga. Tamam behöver därmed finnas på fler platser, och göra än mer och bättre. Hur Tamam ska arbeta vidare formuleras i handlingsplanen nedan i kapitel 3.

Utifrån undersökningens resultat och slutsatser (kartläggning och behovsanalys) ser Tamam tre övergripande fokusområden för det fortsatta arbetet för att minska och motverka segregation. Dessa tre fokusområden ringar därmed in Tamams fortsatta arbete och möter många av de behov som framkommit av projektet. Fokusområdena möter de behov som kan anses vara mest akuta och där Tamam kan göra störst skillnad.

För varje fokusområde har ett antal mål och delmål för det fortsatta arbetet formulerats. Av tabellen nedan framgår vilka mål Tamam ser för det fortsatta arbetet framöver. Hur dessa mål ska uppnås framgår av handlingsplanen i kapitel 3.

<b>FOKUS-OMRÅDE 1</b>	<b>KUNSKAPSSPRIDNING OCH FÖRÄNDRINGSARBETE</b>	
<b>Mål 1.1</b>	<b>Arbeta för ökad kunskapsspridning av undersökningens resultat och slutsatser</b>	
	<b>Syfte</b>	att använda projektets resultat och slutsatser som grund för ökad kunskapsspridning internt och externt, samt lokalt och nationellt  att skapa en ökad förståelse och ett ökat engagemang för ungas delaktighet och inflytande, samt för segregationens effekter
	<b>Delmål</b>	1.1.1 Bidra till ökad kunskapsspridning - Nationellt
		1.1.2 Bidra till ökad kunskapsspridning - Lokalt
1.1.3 Förankra projektets slutsatser internt inom Tamam		
<b>Mål 1.2</b>	<b>Utveckla Tamams påverkansarbete och arbeta för att fler aktörer tar ett inkluderingsansvar</b>	
	<b>Syfte</b>	att använda projektets resultat som grund för förändrings- och påverkansarbete i frågor om ungas inkludering, delaktighet och segregationens negativa konsekvenser för unga.
	<b>Delmål</b>	1.2.1 Påverka ansvariga aktörer lokalt att ta mer ansvar
		1.2.2 Driv påverkansarbete utifrån projektets resultat nationellt
1.2.3 Driv påverkansarbete om segregation		
<b>Mål 1.3</b>	<b>Utveckla Tamams externa kommunikation</b>	
	<b>Syfte</b>	att bidra till att Tamam syns och hörs mer lokalt och nationellt i samhället
	<b>Delmål</b>	1.3.1 Sprida vad Tamam tycker och gör, och bidra till ökad kunskapsspridning och påverkansarbete

<b>FOKUS-OMRÅDE 2</b>	<b>SKAPA MÖTESPLATSER OCH STÄRKA UNGAS ORGANISERING</b>	
<b>Mål 2.1</b>	<b>Unga ska ha en aktiv och meningsfull fritid</b>	
	<b>Syfte</b>	att möta behovet unga uttryckt och bidra till att skapa ett mer tillgängligt och varierat föreningsliv utifrån ungas behov och intressen.
	<b>Delmål</b>	2.1.1 Starta aktiviteter/verksamhet/mötesplatser lokalt utifrån ungas intresse och behov
		2.1.2 Skapa förutsättningar för fler unga att delta i föreningslivet
		2.1.3 Ökad tillgänglighet till etablerade och nya verksamheter
2.1.4 Separatistiska tjejgrupper och arbete för att öka andelen tjejer i verksamheter		
<b>Mål 2.2</b>	<b>Unga har möjlighet att vara delaktiga och påverka sin tillvaro och fritid</b>	
	<b>Syfte</b>	att skapa förutsättningar genom aktiviteter och verksamheter för unga att vara delaktiga och inkluderande, liksom att känna ett större aktörskap och handlingsutrymme.
	<b>Delmål</b>	2.2.1 Verksamheter/mötesplatser som leds av unga och/eller präglas av ungdomsinflytande
		2.2.2 Skapa fler möjligheter för elever att påverka skolan och kommunen
		2.2.3 Ge unga stöd utifrån behov
<b>FOKUS-OMRÅDE 3</b>	<b>Verka för ökad social inkludering bland unga</b>	
<b>Mål 3.1</b>	<b>Alla unga ska ha sociala sammanhang som skapar förutsättningar för vänskap mellan fler unga</b>	
	<b>Syfte</b>	att bidra till att unga har sociala gemenskaper och sociala sammanhang vilka främjar vänskap och social inkludering mellan fler unga
	<b>Delmål</b>	3.1.1 Skapa nya mötesplatser
		3.1.2 Inkludera fler unga i existerande mötesplatser/verksamheter
<b>Mål 3.2</b>	<b>Bryta uppdelningar/grupperingar mellan unga som bygger på begränsande normer, otillgänglighet eller ojämlikhet</b>	
	<b>Syfte</b>	att arbeta för att skapa förutsättningar för ett samhälle där det inte spelar någon roll vad du heter, hur du ser ut, var du kommer ifrån eller var du bor för hur du blir bemött av andra människor och samhället.
	<b>Delmål</b>	3.2.1 Skapa förutsättningar och naturliga sammanhang för unga att mötas
		3.2.2 Skapa grupper med både nyanlända och etablerade unga som driver och skapar tillsammans.
		3.2.3 Nå och engagera unga nyanlända i verksamheter/mötesplatser
		3.2.4 Nå fler etablerade unga i Tamams etablerade verksamhet
		3.2.5 Stötta föreningar i arbete med inkludering

### 3. Handlingsplan

För att uppnå målen ovan har en handlingsplan tagits fram. Handlingsplanen inbegriper det arbete och de metoder som Tamam avser använda och arbeta med för att minska och motverka segregation, skapa jämlika uppväxt- och levnadsvillkor för unga oavsett vem de är eller var de bor, liksom för hur Tamam avser att arbeta för samverkan och kunskapsspridning. Handlingsplanen består enbart av de åtgärder som Tamam själva avser att göra. Andra nödvändiga åtgärder har diskuterats ovan under kapitel 1.

Målen för Tamams fortsatta arbete nås genom sex åtgärder där respektive åtgärd består av ett antal olika aktiviteter Tamam kommer att genomföra.

#### **Målen för Tamams fortsatta arbete mot segregation nås genom åtgärderna:**

7. Skapa och utveckla behovsstyrd ungdomsledd verksamhet (Genarp, Veberöd och Dalby)
8. Arbeta för att inkludera fler unga i vår befintliga verksamhet (Tranås och nationellt)
9. Öka ungas inkludering genom Tamams verksamheter
10. Ökad kunskapsspridning om inkludering och inkluderingsarbete (Nationellt)
11. Ökad kunskapsspridning om inkludering och inkludering i praktiken (Lokalt)
12. Påverka ansvariga aktörer att vidta åtgärder mot segregation (Lokalt och Nationellt)

Vilka delmål respektive åtgärd svarar mot framgång av handlingsplanen. På så sätt har handlingsplanen en tydlig röd tråd och återger på ett tydligt sätt hur Tamam avser att arbeta för att nå målen för det fortsatta arbetet mot segregation.

Tamams riksstyrelse arbetar under våren 2019 med en prioriteringsordning för handlingsplanen, särskild vad gäller vilka projektansökningar som ska genomföras. En kostnadsberäkning är först aktuell då riksstyrelsen beslutat om en prioriteringsordning och de beslut som krävs fattats på Tamams årsmöte 2019.

#### **Handlingsplanen svarar på följande frågor:**

- *Vad* kommer Tamam att göra för åtgärd?
- Vilket eller vilka *delmål* bidrar åtgärden till att uppfylla?
- *Hur* kommer Tamam arbeta för att genomföra åtgärden?
- Vilka *aktiviteter* är del av arbetet för att genomföra åtgärden?
- Vilka *resurser* krävs för Tamam för att genomföra aktiviteten?
- *Vem* inom Tamam kommer att utföra aktiviteten?
- *När* kommer aktiviteten att genomföras?

#### **Begreppsförklaringar:**

*Office* betyder Tamams tjänstemannaorganisation

*Riks* betyder Tamams nationella styrelse

### 3.1 Skapa och utveckla behovsstyrd och ungdomsledd verksamhet (Genarp, Veberöd och Dalby)

Vad?	Skapa och utveckla behovsstyrd ungdomsledd verksamhet (Genarp, Veberöd och Dalby)			
<b>Delmål?</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- 2.1.1 Starta aktiviteter/verksamhet/mötesplatser lokalt utifrån ungas intresse och behov</li> <li>- 2.1.2 Skapa förutsättningar för fler unga att delta i föreningslivet</li> <li>- 2.2.1 Verksamheter/mötesplatser som leds av unga och/eller präglas av ungdomsinflytande</li> <li>- 2.2.3 Ge unga stöd utifrån behov</li> <li>- 3.1.1. Skapa nya mötesplatser</li> <li>- 3.1.2 Inkludera fler unga i existerande mötesplatser/verksamheter</li> <li>- 3.2.1 Skapa förutsättningar och naturliga sammanhang för unga att mötas</li> <li>- 3.2.2 Skapa grupper med både nyanlända och etablerade unga som driver och skapar tillsammans.</li> <li>- 3.2.3 Nå och engagera unga nyanlända i verksamheterna/mötesplatser</li> </ul>			
<b>Hur?</b>	<b>Starta grupper tillsammans med andra aktörer i Genarp, Veberöd och Dalby</b>			
	<b>Aktiviteter:</b>	<b>Vem?</b>	<b>Resurser?</b>	<b>När?</b>
	Tillsammans med andra lokala föreningar eller fritidsgårdar: <ul style="list-style-type: none"> <li>- Öppen verksamhet</li> <li>- Lattjo-verksamhet</li> <li>- Få in fler yngre i föreningslivet</li> </ul>	Ny anställd ca. 25%	Extern finansiering Stöd från kommunen	2020
Söka extern finansiering	Office	Arbetstid.	HT19	
<b>Hur?</b>	<b>Tamam startar egen verksamhet i Genarp, Veberöd och Dalby</b>			
	<b>Aktiviteter:</b>	<b>Vem?</b>	<b>Resurser?</b>	<b>När?</b>
	Skapar verksamhet med och för unga lokalt <ul style="list-style-type: none"> <li>- Möta behov som inte tillgodoses av andra (t ex aktiviteter som inte är sport)</li> <li>- Aktiviteterna utgår från ungas behov</li> <li>- Kan ex. utgå ifrån något eller några av följande exempel; det ska vara kul, att unga ges stöd, att unga ska må bra</li> <li>- Skapa nya former av mötesplatser på platser där unga umgås eller befinner sig (ex. pizzeria)</li> <li>- Använd skolan som resurs</li> </ul>	Ny anställd	Extern finansiering Stöd från kommunen	2020
Söka extern finansiering	Office	Arbetstid.	HT19	
<b>Hur?</b>	<b>Stöd unga i att starta egna aktiviteter/verksamheter i Genarp, Veberöd och Dalby</b>			
	<b>Aktiviteter:</b>	<b>Vem?</b>	<b>Resurser?</b>	<b>När?</b>
	Start-Up: workshopdag <ul style="list-style-type: none"> <li>- Samarbete med fritidsgården</li> <li>- Utbilda unga om ledarskap och bidra till att fler unga känner aktörskap.</li> </ul>	Projektledare, Start Up	kan göra idag (del av befintligt projekt )	vår/sommar -19  Deadline för att bestämma datum: 1 april

<b>Hur?</b>	<p><b>Ingår i alla aktiviteter ovan:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Analysera ungas behov: vad vill de engagera sig i/göra? lotsa vidare? starta nytt?</li> <li>- Arbeta utifrån de behov unga uttryckt och uttrycker, vara närvarande och tillgängliga</li> <li>- Uppmärksamma nyanlända ungas specifika situation och behov och inkludera nyanlända som specifikt målgrupp i aktiviteter och verksamheter</li> <li>- Arbeta med förberedelseklasser</li> <li>- Delta på nätverksträffar</li> <li>- Följ upp kontakten med lokala aktörer</li> <li>- Nå unga: använd sammanhang som redan finns.</li> <li>- Tamam behöver finnas där unga finns.</li> <li>- Kontakta skolor, elevråd, föreningar, ungdomsråd i kommunen etc.</li> <li>- Marknadsföring och rekrytering</li> <li>- Ta hjälp av äldre, erfarna, engagerade personer</li> <li>- Överlämning av kontakter och möjliga samarbetspartners från projektet</li> <li>- Inkludera unga i hela processen och genomförandet av aktiviteterna/verksamheterna</li> <li>- Arbeta utifrån Tamams metoder om tillgänglighet, delaktighet och inflytande (vid t ex. rekrytering, språk, engagemang etc.)</li> <li>- Stöd unga i att hitta de sammanhang de har behov och intresse av (ex. information kring läxhjälp, forum och verksamhet som finns idag, kunskap kring olika frågor etc.)</li> </ul>
-------------	---

### 3.2 Arbeta för att inkludera fler unga i vår befintliga verksamhet (Tranås och Nationellt)

<b>Vad?</b>	<b>Arbeta för att inkludera fler unga i Tamams befintliga verksamhet (Tranås)</b>			
<b>Delmål?</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- 1.1.3 Förankra projektets slutsatser internt inom Tamam</li> <li>- 2.1.4 Separatistiska tjejgrupper och arbete för att öka andelen tjejer i verksamheter</li> <li>- 2.2.3 Ge unga stöd utifrån behov</li> <li>- 3.2.1 Skapa förutsättningar och naturliga sammanhang för unga att mötas</li> <li>- 3.2.2. Skapa grupper med både nyanlända och etablerade unga som driver och skapar tillsammans.</li> <li>- 3.2.3 Nå och engagera unga nyanlända i verksamheter/mötesplatser</li> <li>- 3.2.4 Nå fler etablerade unga i Tamams verksamhet</li> </ul>			
<b>Hur?</b>	<b>Nå fler etablerade unga &amp; fler tjejer i Tranås</b>			
	<b>Aktiviteter:</b>	<b>Resurser?</b>	<b>Vem?</b>	<b>När?</b>
	Arbeta för att vara än mer tillgängliga: <ul style="list-style-type: none"> <li>- Marknadsför och sprid kunskap om Tamam bland unga</li> <li>- Rekrytering</li> <li>- Nå unga via skolan</li> </ul>	Kan göra idag, arbetstid, material	Office, Lokalstyrelsen	VT-19
	Stötta och uppmuntra lokalstyrelsen att inleda samarbete med andra föreningar	Kan göra idag, arbetstid	Office	VT-19
	Få till fler gymnasiearbeten <ul style="list-style-type: none"> <li>- Fortsatt kontakt med lärarna på gymnasieskolan</li> <li>- Klassbesök</li> </ul>	Kan göra idag, arbetstid	Organisationsutvecklare	Kontakt med lärare VT19  Besök i skolor sep 19
	Förmedla nulägesanalysen (föreningar etc) till lokalstyrelsen	Inom ramen för projektet	Utredare, Delmos	VT-19



<b>Hur?</b>	<b>Starta en tjejgrupp i Tranås</b>			
	<b>Aktiviteter:</b>	<b>Resurser?</b>	<b>Vem?</b>	<b>När?</b>
	Nå unga tjejer som vill engagera sig <ul style="list-style-type: none"> <li>- Marknadsför och sprid kunskap om Tamam bland unga</li> <li>- Rekrytering</li> <li>- Nå unga via skolan</li> <li>- Gymnasiearbeten</li> <li>- Samarbete med andra föreningar</li> </ul>	Kan göra idag, arbetstid	Office	VT-19
	Ta fram ett koncept på en tjejgrupp och presentera till styrelsen: se vad styrelsen skulle behöva	kan göra idag, arbetstid	Office	VT-19
	Starta aktiviteter som möter behovet tjejer uttryckt och uttrycker, utifrån intresse (ex icke-sportrelaterade aktiviteter)	Extern finansiering	Ny tjänst	2020
	Samarbeta med fritidsgården: dra igång en tjejgrupp (gruppledare: Tamam)	Extern finansiering	Ny tjänst	2020
	Söka externa medel för att starta aktiviteter för tjejer, icke-sportrelaterade aktiviteter och starta tjejgrupper	Arbetstid	Office	Ht19
Arbeta för fler gymnasiearbeten inom Tamam	Kan göra idag, arbetstid, resor	Office	Kontinuerligt, klassbesök inför HT19	
<b>Vad?</b>	<b>Arbeta för att inkludera fler unga i vår befintliga verksamhet (Nationellt)</b>			
<b>Hur?</b>	<b>Arbeta för att Tamams verksamhet ska utvidgas än mer och innefatta fler aktiviteter som inte är sportrelaterade</b>			
	<b>Aktiviteter:</b>	<b>Resurser?</b>	<b>Vem?</b>	<b>När?</b>
	Ge icke-sportaktiviteter prioritet i Initiativpotten	Kan göra idag	Office/Riks	Kontinuerligt
	Använd lovverksamhet som testverksamhet för andra aktiviteter	Kan göra idag	Office	Testperiod 2019
	Satsa på att utvidga Tamams nuvarande verksamhet: <ul style="list-style-type: none"> <li>- Satsa/prioritera att genomföra aktiviteter som inte är sport (ex. filmkväll)</li> <li>- Särskilt satsa på Tamam Cafégrupper och aktivitetsgrupper</li> <li>- Uppmuntra mer ihärdighet</li> <li>- Prioritera projektansökningar som inte fokuserar på sportaktiviteter</li> <li>- Samarbeta med andra föreningar (bla. genom lovverksamhet): ex. peppa medlemmar att komma och testa på</li> </ul>	Inom nuvarande verksamhet	Office	Kontinuerligt

	Arbeta utifrån de behov unga uttryckt eller uttrycker, var närvarande och tillgängliga	Kan göra idag	Inom all Tamams verksamhet	Kontinuerligt
	Stöd unga i att hitta sammanhang de har behov eller intresse av (ex. information kring läxhjälp, forum och verksamheter som finns idag, kunskap kring frågor etc.)	Kan göra idag	Inom all Tamams verksamhet	Kontinuerligt
<b>Hur?</b>	<b>Sprid projektets resultat, kunskaper och slutsatser internt i Tamam</b>			
	<b>Aktiviteter:</b>	<b>Resurser?</b>	<b>Vem?</b>	<b>När?</b>
	Ta fram en lättillgänglig sammanfattning av rapporterna och sprid inom Tamam	Kan göra idag	Utredare, Delmos & Office	VT-19
	Överlämning av projektet	Kan göra idag	Utredare, Delmos	VT-19
<b>Hur?</b>	<b>Utveckla hållbara samarbetsformer och samarbeten med andra föreningar i de aktuella områdena</b>			
	<b>Aktiviteter:</b>	<b>Resurser?</b>	<b>Vem?</b>	<b>När?</b>
	Tillvarata kunskaperna som kommer av samarbete med andra föreningar	Kan göra idag	Inom all Tamams verksamhet	Kontinuerligt
	Arbeta för att utveckla fler hållbara samarbeten med andra föreningar	Kan göra idag	Inom all Tamams verksamhet	Kontinuerligt
	Förankra samarbetet inom Tamam. Skapa en struktur för att bibehålla kontakt och samverkan: Organisationsbudna samarbeten, inte individbundna.	Kan göra idag	Office	Kontinuerligt

### 3.3 Öka ungas inkludering genom Tamams verksamheter

<b>Vad?</b>	<b>Utveckla metoder för att öka ungas inkludering genom Tamams verksamheter</b>			
<b>Delmål?</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- 2.2.2 Skapa fler möjligheter för elever att påverka skolan och kommunen</li> <li>- 3.2.1 Skapa förutsättningar och naturliga sammanhang för unga att mötas</li> </ul>			
<b>Hur?</b>	<b>Skapa lättillgängliga forum för påverkan</b>			
	<b>Aktivitet:</b>	<b>Resurser?</b>	<b>Vem?</b>	<b>När?</b>
	Skapa förutsättningar för att ge unga en tydlig röst i skolans och kommunens arbete med inkludering och integration: <ul style="list-style-type: none"> <li>- Ge unga stöd i att kommunicera med skolan &amp; kommunen (ex lyfta problematik: läxhjälp/stöd)</li> <li>- Förslagsverkstad, Politikerträffar, möta ungdomsförbund</li> <li>- Arbeta tillsammans med elever och skolan kring Integrationsdagar</li> </ul>	Metodutveckling	Ny tjänst	Sök finansiering VT-19

	<p>Utveckla Tamams verksamhet till att inkludera påverkansarbete i högre utsträckning</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Kunskapsspridning</li> <li>- Direkt påverkansarbete</li> <li>- Verka än mer för att Tamams röst är ungas röst gentemot kommunen</li> </ul>	Metodutveckling	Ny tjänst	Sök finansiering VT-19
	<p>Etablera integrationsråd på skolorna:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Skapa förutsättningar för att ge unga en tydlig röst i skolans arbete med inkludering och integration</li> <li>- Tranås: förmedla behovet av integrationsrådet till skolledningen, påverka skolan att satsa på integrationsrådet</li> <li>- Dalby/Genarp/Veberöd: förmedla slutsatser och resultat (lättillgängligt material och manifest) till integrationsrådet via lokalstyrelsen, kräv/förmedla till kommunen att alla skolor ska etablera ett integrationsråd</li> </ul>	Metodutveckling	Ny tjänst	Sök finansiering VT-19
	<p>Ta fram en handlingsplan tillsammans med elever för hur skolan ska arbeta med inkludering och integration:</p> <p>Utforma ett projekt där unga, med stöd av Tamam, ges ett forum på skolan att driva förändringsarbete:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Samarbeta med ungdomsrådet/ungdomstinget</li> <li>- Enkät på skolorna</li> <li>- Etablera en arbetsgrupp av elever</li> </ul>	Metodutveckling	Ny tjänst	Sök finansiering VT-19
	Arbeta för att fler unga gör gymnasiearbeten tillsammans med Tamam	Kan göra idag, arbetstid	Office	VT-19
	Söka extern finansiering för nytt projekt inom metodutveckling	Arbetstid	Office	Klart 31 dec 2019
	<b>Hur?</b>	<b>Utforma mentorskapsprojekt</b>		
	<b>Aktivitet:</b>	<b>Resurser?</b>	<b>Vem?</b>	<b>När?</b>
	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Utveckla metoder för mentorskapsprojekt (t ex Tamam samarbetar med en orkester och alla unga i Tamam och orkestern paras ihop två och två, genomför aktiviteter tillsammans etc.)</li> <li>- Samarbeta med andra föreningar</li> </ul>	Metodutveckling	Office/ny tjänst	2020
	Söka extern finansiering	Arbetstid.	Office	HT-19

## 3.4 Ökad kunskapsspridning om inkludering och inkluderingsarbete (Nationellt)

<b>Vad?</b>	<b>Ökad kunskapsspridning om inkludering och inkluderingsarbete (Nationellt)</b>			
<b>Delmål?</b>	<i>1.1.1 Bidra till ökad kunskapsspridning - Nationellt</i> <i>1.2.2 Driv påverkansarbete utifrån projektets resultat nationellt</i> <i>1.2.3 Driv påverkansarbete om segregation</i> <i>1.3.1 Sprida vad Tamam tycker och gör, och bidra till ökad kunskapsspridning och påverkansarbete</i>			
<b>Hur?</b>	<b>Sprida projektets resultat och slutsatser</b>			
	<b>Aktiviteter:</b>	<b>Resurser?</b>	<b>Vem?</b>	<b>När?</b>
	Ta fram lättillgängligt material med projektets resultat och slutsatser	Kan göra idag	Utredare Delmos	31 jan -19
	Ta fram manifest utifrån ungas behov och nödvändiga åtgärder (Proposition till årsmötet)	Arbetstid.	Office & Riks (årsmöte)	Deadline 1 april -19
	Sprid materialet i Tamams kanaler	Arbetstid.	Office & Riks	2019 Tryckt material: april -19 Hemsidan: mars -19
Föreslå tema till Tamams höstläger	kan göras idag	Office & Riks	HT19	
<b>Hur?</b>	<b>Sprida kunskap om inkluderingsarbete och dess betydelse</b>			
	<b>Aktiviteter:</b>	<b>Resurser?</b>	<b>Vem?</b>	<b>När?</b>
	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Ta fram lättillgängligt material om inkluderingsarbete</li> <li>- Ta fram lättillgängligt material om inkluderingsarbetets betydelse</li> <li>- Sprid genom Tamams kanaler</li> </ul>	Kan göra idag, arbetstid	Office	VT-19
<b>Hur?</b>	<b>Utveckla Tamams externa kommunikation</b>			
	<b>Aktiviteter:</b>	<b>Resurser?</b>	<b>Vem?</b>	<b>När?</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Arbeta med pressmeddelanden</li> <li>- Skriv debattartiklar</li> <li>- Använd nationella tidningar</li> <li>- Använd lokal media: lokalradio, skoltidningar</li> <li>- Ta mer foton och använd som kommunikationsmaterial</li> </ul>	Ansvarig i riksstyrelse (egen post), arbetstid	Riks/ Office	Kontinuerligt	

## 3.5 Ökad kunskapsspridning om inkludering och inkludering i praktiken (Lokalt)

<b>Vad?</b>	<b>Ökad kunskapsspridning om inkludering och inkludering i praktiken (Lokalt)</b>			
<b>Delmål ?</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- 1.1.2 Bidra till ökad kunskapsspridning - Lokalt</li> <li>- 2.1.3 Ökad tillgänglighet till etablerade och nya verksamheter</li> <li>- 3.2.5 Stötta föreningar i arbete med inkludering</li> </ul>			
<b>Hur?</b>	<b>Sprida projektet resultat och slutsatser lokalt, till berörda unga och den lokala omgivningen</b>			
	<b>Aktiviteter:</b>	<b>Resurser?</b>	<b>Vem?</b>	<b>När?</b>
	Ta fram lättillgängligt material	Kan göra idag	Office	VT-19
	Ta fram ett kommunikationsmaterial med resultat och slutsatser från projektet	Kan göra idag	Office	VT-19
	Anordna lokala releasefester för kunskapsspridning och som grund för fortsatt organisering	Arbetstid.	Lokalstyrelse	Vår/sommar 2019
	Sprid till lokala invånare (ex. föräldrar och föreningar) och unga lokalt	Arbetstid.	Lokalstyrelse, Office	Vår/sommar 2019
	Ta fram manifest	Kan göra idag	Riks- och lokalstyrelse	VT-19
<b>Hur?</b>	<b>Utbilda externa aktörer i normkritik/inkludering samt i Tamams arbetsätt/metoder: Inkludering i praktiken</b> ex. föreningar, skolpersonal, lokala föreningar, fritidsgårdspersonal, unga och föräldrar			
	<b>Aktiviteter:</b>	<b>Resurser?</b>	<b>Vem?</b>	<b>När?</b>
	Ha med som förslag till Riks verksamhetsplan för 2020	kan göra idag	Riks	VT-19
	Ta fram en grundutbildning med fokus på arbete med inkludering: för föreningar etc.	kan göra idag om arbetet ges prioritet av Riks	organisatönssekreterare & organisationsutvecklare	(HT-19)
	Starta projekt: utbilda externa aktörer i normkritik/inkludering samt i Tamams metoder/arbetsätt: inkludering i praktiken - Utbilda utbildare	Extern finansiering	Ny tjänst	2020/2021
	Söka extern finansiering	Arbetstid.	Office	Klar 31 dec

<b>Hur?</b>	<b>Verka för att göra föreningslivet mer tillgängligt för unga</b>			
	<b>Aktivitet:</b>	<b>Resurser?</b>	<b>Vem?</b>	<b>När?</b>
	Sprid kunskap om Tamams arbetssätt och metoder genom samarbeten med andra föreningar, fritidsgårdarna och skolorna <ul style="list-style-type: none"> <li>- Gemensamma aktiviteter</li> <li>- Rekryteringssamarbeten</li> </ul>	Kan göra idag	All Tamams verksamhet, Office	Kontinuerligt
Arbeta utifrån Tamams metoder om tillgänglighet, delaktighet och inkludering	Görs idag	All Tamams verksamhet	Alltid	
<b>Hur?</b>	<b>Ta fram en metodbok</b> kompendium/material med Tamams kompetens om inkludering i praktiken			
	<b>Aktiviteter:</b>	<b>Resurser?</b>	<b>Vem?</b>	<b>När?</b>
	Genomför ett utredningsarbete för att ta fram ett underlag om Tamams kompetens och arbetssätt/metoder.  Ha med som förslag till Riks verksamhetsplan 2020: Fokus för Tamam  Alt 1) 2-års projekt: genomförs kontinuerligt om Riks anser det prioriterat att arbeta med att ta fram en metodbok → office  Alt 2) om förslaget prioriteras i Riks verksamhetsplan: sök finansiering → genomför med start VT-20	Förberedelser för årsmöte	Årsmöte	April 2019

### 3.6 Påverka ansvariga aktörer att vidta åtgärder mot segregation (Lokalt och Nationellt)

<b>Vad?</b>	<b>Påverka ansvariga aktörer att vidta åtgärder mot segregation (Lokalt och Nationellt)</b>			
<b>Delmål ?</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- 1.2.1 Påverka ansvariga aktörer lokalt att ta mer ansvar</li> <li>- 1.2.2 Driv påverkansarbete utifrån projektets resultat nationellt</li> <li>- 1.2.3 Driv påverkansarbete om segregation</li> </ul>			
<b>Hur?</b>	<b>Utforma en påverkansplan</b>			
	<b>Aktiviteter:</b>	<b>Resurser?</b>	<b>Vem?</b>	<b>När?</b>
	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Ta fram strategier för att driva påverkansarbete om: segregation, ojämlikhet, migration, normkritik, mångfald, ungas inkludering, civilsamhällets viktiga roll</li> <li>- Inkludera metoder för att nå en bredare målgrupp än de som redan är engagerade i frågorna</li> <li>- Inkludera strategier för att sprida kunskap om Tamams arbete och metoder för inkludering, mångfald etc.</li> </ul>	Arbetstid.	Office/Riks	Klar till årsmöte 2021
Ta fram ett tema från undersökningens resultat som kan bli nationellt påverkansmål under 2019 och ett tema för 2020 <ul style="list-style-type: none"> <li>- Beslut om tema tas på årsmöte 2019 (ev ändras årsmöte 2020)</li> </ul>	Kan göra idag	Riks	Förslag om tema klart mars 2019	
<b>Hur?</b>	<b>Påverka Tranås och Lunds kommuner att vidta nödvändiga åtgärder</b>			
	<b>Aktiviteter:</b>	<b>Resurser?</b>	<b>Vem?</b>	<b>När?</b>
	Ta fram åtgärdslistor/krav utifrån projektets resultat och slutsatser och framför dessa till Tranås och Lunds: <ul style="list-style-type: none"> <li>- Kommun &amp; politiker</li> <li>- Kommunala instanser, ex. skola, fritidsgård etc.</li> </ul>	Kan göra idag	Office/Riks	VT-19
	Påverka Lunds kommun att: <ul style="list-style-type: none"> <li>- Följa upp och implementera nödvändiga åtgärder utifrån resultaten från alla Delmosprojekt som genomförts inom kommunen</li> <li>- Inkludera ungas röster i högre utsträckning i beslutsfattande</li> <li>- Vara mer tillgängliga för unga i Lunds östra kommundelar</li> <li>- Skolan ska utveckla sitt arbete med integration och inkludering (t ex mentorskapsklasser, integrationsråd)</li> </ul>	Kan göra idag	Office & Tamam Lund	VT-19
Påverka Tranås kommun att: <ul style="list-style-type: none"> <li>- Följa upp och implementera nödvändiga åtgärder utifrån projektets resultat</li> <li>- Inkludera ungas röster i högre utsträckning i beslutsfattande</li> <li>- Vara mer tillgängliga för unga inom kommunen</li> <li>- Skolan ska utveckla sitt arbete med integration och inkludering (t ex mentorskapsklasser, integrationsråd)</li> </ul>	Kan göra idag	Office & Tamam Tranås	VT-19	

## 4. Uppföljning av arbetet

Projektet avslutas 31 januari 2019. Handlingsplanen beskriver hur Tamams arbete framöver avser att bedrivas för att följa upp resultaten från projektet, liksom för att arbeta för att motverka och minska segregation. Då Delmos planerar att läggas ner under 2019 finns inga fortsatta möjligheter till att driva projekt inom ramen för Delmos utlysningar. Därför behöver Tamam söka finansiering från andra håll för att kunna genomföra stora delar av handlingsplanen.

Internt pågår arbetet med att förankra projektets resultat och slutsatser för fullt. Resultaten och slutsatserna har likaså spridits till de aktörer som varit involverade, på ett eller annat sätt, under projektets gång. Det fortsatta arbetet med att sprida projektets resultat och slutsatser fortsätter, liksom arbetet med att hitta finansiering för att genomdriva stora delar av handlingsplanen. Tamam ser stora möjligheter att arbeta för att bidra till arbetet mot segregation och ser fram emot att möta de behov som framkommit i denna undersökning, och sprida undersökningens resultat och slutsatser.